

Llàtzer Carles: cada home en el seu segle

El tema és atraient i suggestiu: un home neix l'1 de gener de 1900 i mor l'1 de gener de l'any 2000. Tot un segle a la seva disposició per a Pol Vila Nebot, que així es diu el nostre protagonista i veurà sorprès i meravellat tots els esdeveniments del segle XX. A cavall entre la novel·la, l'assaig i el reportatge històric, Llàtzer Carles (Sant Carles de la Ràpita, 1941) ha teixit bona part de la història del segle passat en la seva obra *El silencio de las ranas* (*El hombre que atravesó el siglo*). El personatge principal, un neuròtic obsesionat pel creixement del nombre d'habitants del planeta i que segueix fil per randa els episodis que han marcat la seva vida, en què la memòria i la por són els elements determinants, viu en companyia de la seva família, i la realitat, a mesura que avança la trama es veurà soscavada per fets inesperats. D'aquesta forma ens assabentem

que als seus vint anys és destinat a lluitar a la zona del Rif (Marroc), l'episodi més colpidor i desgraciat de tota la narració i que recorda durant tota la seva vida en un territori que no serveix per a res amb abundant corrupció per part d'oficials i soldats. Hi ha fragments terribles que colpegen el lector una i altra vegada. Una història del militarisme espanyol de principi de segle quan els rifenys, liderats per Abd el Krim atacaren la posició d'Annual al juliol del 1921, al temps que queia la ciutat de Nador, i aniquilaren més de 9.000 homes de forma brutal, molts d'ells mutilats de forma espantosa i alguns, posteriorment, violats. Espanya va emprar armament químic, que prohibia el Tractat de Versalles de 1919, tot i haver-los subscrit, fet que desembocà en el descrèdit d'Alfons XIII i la posterior dictadura de Primo de Rivera. Però Car-

les no para aquí. Molt abans ens recorda que un nacionalista serbi assassinà a Sarajevo l'arxiduc austriac Francesc d'Habsburg i la seva esposa, fet que desencadenà la Primera Guerra Mundial, i es convertí en el primer genocidi del segle XX amb 28 milions de morts i la desaparició de l'Imperi d'Àustria-Hongria.

La fugida del Borbó, el genocidi comès pels turcs contra Armènia, la proclamació de la Segona República, la Guerra Civil, la Segona Guerra Mundial, l'arribada de l'home a la lluna... totes les vivències d'un segle passat davant dels ulls de Pol Vila, inexorablement.

Tots aquests esdeveniments marquen la seva vida, fins a enviuadar, i arribant el moment més emotiu i sentimental de la narració quan als 70 anys es torna a enamorar, fet que desperta il·lusions i sensacions que creia perdudes.

No ens equivoquem i podem assegurar que Llàtzer Carles ha fet un gran servei al nostre país i a la nostra història en escriure una novel·la que aborda sense complexos el desgraciat i despietat segle XX, tal com va fer anteriorment en la densa trilogia que tractava el colonialisme espanyol a l'Amèrica llatina. Molts dels personatges protagonistes d'aquest segle passen davant dels ulls del lector en el seu context i en diferents èpoques. Carles demostra una vegada més la seva solvència intel·lectual, la d'un humanista.

M'ha sorprès, també, i molt grata, quan els personatges reben les notícies a través d'aquest mitjà. Fins i tot hi ha un homenatge a la segona emissora de ràdio espanyola: *EAF 1*; amb aquest distintiu és coneguda *Ràdio Barcelona* de la *Cadena SER*, amb la qual cosa imita els escriptors ameri-

Eduardo Sánchez
cronista cultural

cans dels anys 30, com Raymond Chandler, William Saroyan o el mateix Orson Welles.

Els habitants del Delta hem estat tota la vida familiaritzats amb les granotes i el seu rauc, el seu cant. L'abús de pesticides i altres productes tòxics, pràcticament, les han fet desaparèixer. Vet aquí el seu destí: la desaparició de la fauna deltaica substituïda per una de forània acompanyada per la degradació ambiental i malaltissa del segle XX.